

Volby a volební systémy

Co představují volby?

- ▶ Volby = demokracie v praxi
- ▶ Jsou hlavním mechanismem zastupitelské demokracie, kterým občané vybírají vládnoucí politiky a podílejí se na chodu země
- ▶ Občané delegují svého zástupce a předávají mu některé své pravomoci, vybírají jej při hlasování
- ▶ Vítěz voleb získá právo rozhodovat o zásadních věcech dotýkajících se všech obyvatel
- ▶ Demokratické volby jsou založené na principu přirozené výměny garnitury u moci bez nutnosti prolévání krve a násilí

Funkce voleb

- ▶ Nábor politiků
- ▶ Sestavování vlád
- ▶ Zajišťování reprezentativnosti
- ▶ Ovlivňování politické linie
- ▶ Výchova voličů
- ▶ Legitimizování moci/vládnutí
- ▶ funkce zpětné vazby (podle vládnutí preference v dalších volbách)

Politický pluralismus

- ▶ Existence spektra politických hodnot, hnutí i filozofií
- ▶ Systém založen na volné soutěži více politických stran
- ▶ Organizované skupiny tlumočí zájmy veřejnosti

Zastupitelská demokracie

- ▶ Je způsob vlády založený na principu volby zastupitelů lidu v přímých volbách
- ▶ Liší se od autokracie (vláda úzké skupiny lidí) či přímé demokracie (referendum, plebiscit)

Volební právo

▶ Co dělá volby demokratickými?

▶ **všeobecné**

- ▶ každý svéprávný občan od určitého věku smí volit
- ▶ bez ohledu na původ, pohlaví, náboženské přesvědčení, rasu a podobně

▶ **rovné**

- ▶ každý hlas váží stejně
- ▶ neexistují privilegovaní voliči s větším vlivem na výsledek voleb

▶ **tajné**

- ▶ volič nemusí zveřejnit, komu odevzdal hlas

Volební právo v ČR - druhy voleb

- ▶ Parlament České republiky
 - ▶ Poslanecká sněmovna
 - ▶ Senát
- ▶ Zastupitelstvo kraje
- ▶ Zastupitelstvo obce
- ▶ Volba prezidenta
- ▶ Volby do Evropského parlamentu

Volební právo pro Poslaneckou sněmovnu PČR

- ▶ **AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 21 let
- ▶ **VOLEBNÍ OBDOBÍ:** 4 roky
- ▶ **POČET MANDÁTŮ:** 200
- ▶ **VOLEBNÍ SYSTÉM:** poměrný

Volební právo pro Senát PČR

- ▶ **AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 40 let
- ▶ **VOLEBNÍ OBDOBÍ:** 6 let, každé 3 roky se mění 1/3 senátorů
- ▶ **POČET MANDÁTŮ:** 81
- ▶ **VOLEBNÍ SYSTÉM:** většinový

Volební právo zastupitelstvo kraje

- ▶ **AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **VOLEBNÍ OBDOBÍ:** 4 roky
- ▶ **POČET MANDÁTŮ:** různé
- ▶ **VOLEBNÍ SYSTÉM:** poměrný

Volební právo zastupitelstvo obce

- ▶ **AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **VOLEBNÍ OBDOBÍ:** 4 roky
- ▶ **POČET MANDÁTŮ:** různé
- ▶ **VOLEBNÍ SYSTÉM:** poměrný
- ▶ **ZVLÁŠTNOST:** volební systém umožňuje tzv. panašování

Volební právo pro volbu prezidenta

- ▶ **AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 40 let
- ▶ **VOLEBNÍ OBDOBÍ:** 5 let
- ▶ **VOLEBNÍ SYSTÉM:** většinový (od 2013)

Volební právo volby do Evropského parlamentu

- ▶ **AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 18 let
- ▶ **PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO:** 21 let
- ▶ **VOLEBNÍ OBDOBÍ:** 5 let
- ▶ **POČET MANDÁTŮ:** nyní 21 (počet se může měnit)
- ▶ **VOLEBNÍ SYSTÉM:** poměrný

Volební systém

- ▶ Konkrétní způsob, jakým se ve volbách určuje obsazení jednotlivých funkcí, jež jsou voleny, na základě hlasů voličů
- ▶ Zahrnuje samotný způsob jakým volič volí (smí volit) a způsob přidělování volených funkcí kandidátům na základě voliči přidělených hlasů
- ▶ V dnešních demokraciích jsou dnes vedle tradičních **většinových** (majoritních) systémů a novějších **poměrných** (proporčních) systémů rozšířeny systémy **smíšené**

Výsledky všech voleb v ČR

▶ www.volby.cz